

This e-book was digitized from an original copy by the West African Research Association for the African Language Materials Archive (ALMA) project. Original funding for this project was provided by [UNESCO](#) and the [Council of American Overseas Research Centers \(CAORC\)](#) in cooperation with the [West African Research Association](#) and [Columbia University](#).

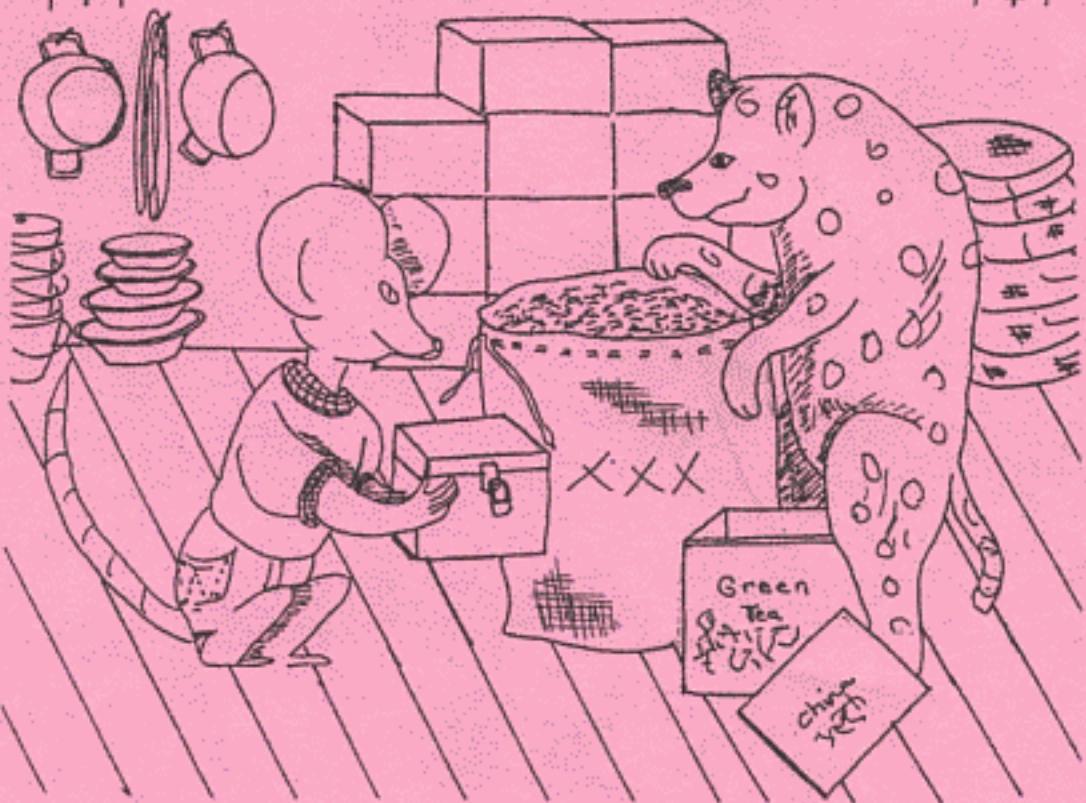
Please see the following web sites for more information about the ALMA project, contributing authors, and more titles in the series.

- Digital Library for International Research catalog: <http://catalog.crl.edu/search~S16>
- African Language Materials Archive (ALMA): <http://www.dlir.org/e-books.html>
- African language materials including interviews in video and PDF versions, documentary video, translation work, and bibliographies can be viewed at <http://alma.matrix.msu.edu>.

Suluu

buka a jikoo baayi

Taalij bukoo

Suluu buka a Jikoo baayi

1

Edited and printed
by

W.E.C. INTERNATIONAL
Box 86, Banjul
The Gambia

1987

revised 1991

Taalinqolu Kuño

Leera:

1. Jalima, Jalima	1
2. Jata niŋ suluu niŋ wulu niŋ fali la liiboo	5
3. Wulakono ñinoo niŋ saateekono ñinoo	8
4. Jatoo niŋ ñinoo	14
5. Suluwo niŋ saŋo	16
6. Baaduu baalu	18
7. Musoo meŋ ka tu tuluŋ bayindoo la	21
8. Meŋ ye a tinna, kutoo ye koo fataŋ-fataŋo soto	23
9. Totoo niŋ ñankonkonjo la ñoo daŋ boroo	26
10. Bamboo niŋ dindiŋo	28

‘M baadin karannaalu,

A keta ntolu ye kontaani kuu baa ti ka ñinj Taalinj bukoo bondi alitolu ye. Ntolu lafita ka a dii moolu le la, mennu ye safeeroo niñ karañjo noo sako ñ na karandinjolu. Ntolu ye ali tentu ali la hamoo la.

Kabirinj sanji tanj koomanto ntolu ka Kibaari Kayitoo safee ñ na karandinj kutoolu ye le. Ntolu ye Kibaari Kayitoo bee juubee le, mennu safeeta sanji luulu koomanto aninj ñà taalinj betoolu tombonj i kono. Ñà i bee tembendi, aninj ñà i kafu ñoo ma ali ye, fo ali si i bee soto noo bukoo ti. Ñinj taalinjolu bee bota Kambiya jan ne fo taalinj fulanjanjo nin sabanjanjo. Kaatu alitolu karannaalu ye taalinjolu kii ñ ye le, aninj ñ na Keebaa Karanj Bundaa safeerilaalu ye taalinj jamaa kafu ñoo ma, wo le ye a tinna ntolu ye siloo sotø ka ñinj bukoo dadaa.

Taalinqolu mu nafaa le ti, aninj i ka ntolu la moo foloolu la ñaamenjo le yitandi ntolu la waati janj koomanto. Itolu ka a yitandi hadamadiñolu be ñaamenj aninj karandi betoo. Ko menj banku kotenjolu kanj, Kambiyankoolu fanaa ka tombondiroo ke daafeñolu kono le ka hadamadiñjo daajikoo yitandi. A ka karandiroo dii le menj ñanta, adunj a ka moolu tankandi kene baa to maloo ma le. Taalinjolu fanolu ka yaamari sene-yaarinj baa le dii. Wo ñaa-wo-ñaa, taalinj-wo-taalinq, ñà kuma labanjolu ke a labanj dulaa to le. Ñinnu, ñ jikita ko a be ntolu la kalamutandiroo fanundi la le, fo ntolu si a je fanaa, Alla ka ntolu daajikoo koroosi ñaamenj.

Hadamadiñjo la ñaamenjo beteyaata le. Bari Alla la ñaamenjo le tambita wo la. Wo le ye a tinna Alla la ñaamenjo kummaayaata ntolu fee baake.

Alla ma ñinj taalinjolu ye ali seewo, aninj a ye
a ke; ali si kacaa a la kuma koto dinkariño la.

Ali a baraka.

W.E.C. Keebaa Karanj Bunda
Safeerilaalu,
Okosi Karoo, 1987

Ñinaj (1991) njà 'Suluu buka a jikoo baayi'
bukoo le parendi kotenke. Saayinj ntolu ye a
talaa fo a si ke bukundinj fula ti.

W.E.C. Keebaa Karanj Bunda
Marlies Lück
Epirel Karoo, 1991

Nataali dadaalaa: Linda Henderson

JALIMA, JALIMA

N taalin, n taalin! 'I ko, suluu doo le mu, a niŋ sunkutoo. 'I ko, ñiŋ sunkutoo buka bo yaayoo la. A ka tu la yaayoo doron ne la, anin tulun bayindoo. A baamaa niŋ a faamaa ye a dandalaa ñaa-wo-ñaa, bari hani wo sunkutoo ka tu yaayoo doron ne la.

Luŋ kiliŋ ñiŋ sunkutoo, meŋ too mu Jalima ti, a niŋ suluwo benta wuloo kono. Suluu ko: "Ayiwaalii nte! Ija n na moo fureeriŋ tombon, bii le be diyaa la. Hee! N doo Jalima, i be taa minto le?" Jalima ko a ye ko: "N kotoo suluu, n ko, m be taa ñiŋ saatewo le to, tuluno be jee." Suluu ko a ye: "Jee, n doo Jalima, i be taa wo le to. N doo Jalima, jan-niŋ i be taa foloo, fo i ye denkilindiŋ laa nte ye jan." Jalima ko a ye: "Yoo, n si denkili diimaarin laa i ye. Ite lafita denkili jumaa le la?" Suluu ko a ye: "Ite ye a laa doron." Jalima fanaa ye denkiloo dati, a ko: "Jalima, Jalima, Jalima, fata suuto doño ma, Jalima!

Jalima, Jalima, Jalima, fata suuto doño ma,
M baa ko n ye, Jalima, fata suuto doño ma,
Jalima!

N faa ko n ye, Jalima, fata suuto doño ma,
Jalima!

Ali Jalima moyi banj, fo a bili a baa je junj,
junj.

Ali Jalima moyi banj, fo a bili a faa je junj,
junj.

M baa ko n ye, Jalima, fata suuto doño ma,
Jalima!"

Bitunj suluwo ye i doñ, a ye i doñ, a ye i doñ,
a ko a ye: "Yoo, n doo Jalima, i la ñinj denki-
loo diyaata baake le. M batu janj de! Kana taa
de!" Jalima ko a ye: "N kotoo suluu, n te taa
la, bari ninj karoo buka taa, wo to m buka taa."

Kabirinjalima ye denkiloo laa, bitunj suluwo
wututa doño ti. A niñ doño ka taa le fo dulaa
janj, bitunj a ye murunj nañ. Niñ suluwo niñ doño
taata, bitunj Jalima fanaa si i bori, a ye i
bori, a ye i bori, fo niñ a ye suluwo je, a be
naa la, bitunj a si loo.

Suluwo niñ boroo naata piriti, piriti, piriti.
A ko: "Yoo, n doo Jalima, yaarafanj, i ka i bori
le." Jalima ko a ye: "Ee, n kotoo suluu, i
keebaayaata le ko. Karoo juubee, niñ a ka taa,
wo to n ka taa le, bari ninj a buka taa, wo to
m buka taa." Suluwo ko a ye: "Yoo, ña a waa

jee kotenke." Jalima ko kotenke ko:

"Jalima, Jalima, Jalima, fata suuto doño ma,
Jalima!

M baa ko n ye, Jalima, fata suuto doño ma,
Jalima!

N faa ko n ye, Jalima, fata suuto doño ma,
Jalima!

Ali Jalima moyi ban, fo a bili a baa je jun,
jun.

Ali Jalima moyi ban, fo a bili a faa je jun,
jun.

M baa ko n ye, Jalima, fata suuto doño ma,
Jalima!" ☆ ☆

Bitun suluwo niñ boroo wututa doño ti kotenke,
a ye i doñ, a ye i doñ, a ye i doñ. Suluwo ye
i doñ, a niñ boroo be taa. Jalima fanaa niñ
boroo wututa, a fanaa ye i bori suukono siloo

la, fo a ka i la kankaraŋolu hayinaj.

Suluwo niŋ boroo naata, a ko: "N doo Jalima, n ko, i ye saatewo je le, n doo Jalima, yaarafan, ite ka i bori le." Jalima ko a ye: "Ee, n kotoo suluu, i keebaayaata le ko. Niŋ mu konkoolu le ti, ite ka a fo, bunolu. Saatee te ñin ti de, konkoolu le mu. Bari n ko i ye, n juubee, niŋ karoo buka taa, wo to m buka taa. Karoo juubee doron." Suluu ko a ye: "Yoo, denkiloo waa." Bituŋ Jalima ye a la denkiloo fo kotenke. Suluu niŋ doŋo wututa kotenke. A ye i don, a ye i don, a ye i don, a niŋ boroo be taa. Kabirin a jamfata domandin, Jalima fanaa niŋ boroo wututa fo a futata i la suwo kono. A ko a be duŋ na i la buŋo kono doron, suluwo ñapita a siŋo kaŋ. Jalima ko a ye: "Yoo! N ko, i man nte muta, i ye yiroo le muta." Bituŋ a ye Jalima siŋo bulu, a taata daa tawundajo muta, bituŋ Jalima kanata a ma.

N taalin, n taalin konkoroŋ kosi.

Kuma labaŋolu: Bari Jalima dewunta baake le, wo le ye a tinna i ko, dindiŋo ñanta a baa niŋ a faa la yaamaroo muta la le. Niŋ ntolu man soŋ ñ na alifaalu ma, ntolu si maasiibe

baa naati noo ñ fanj kanj ne. Aduñ ñ si foo noo Alla la barakoo la le fanaa. Kabirinj Alla Taalaa ye a la yaamari tano dii Annabilayi Musa la, a ye wo ke le ka n tanka maasiiboo ma. Yaamari kilijo wo le mu ñinj ti: I faamaa niñ i baamaa horoma, fo i si baluu waati jan na bankoo kanj, m be menj dii la i la.

*****

JATA NIJ SULUU NIJ WULU NIJ FALI LA LIIBOO

Jata le mu, aninj suluu, aninj wulu niñ fali, wolul le taata liiboo la. Birinj i ye liyo bo fo batoo faata tep, i ko: "Ñinj liyo dunj? 'M manj a lonj, menj be a samba la. Ali a dii suluu la."

Jata ko: "Ee, suluu te ñ na liyo samba la. Niñ a ye a samba, a si a bee minj." Suluu ko a ye: "N kotoo jata, ite fano keebaa baa ye i buloo dunj lii menj kanj, nte te haañi la wo minj na. Kumoolu ye i bunj. Nte bala manj faa noo i ye, ite fano keebaa baa ye i buloo dunj kumoolu kanj, nte te wo liyo minj na." Jata ko a ye ko: "Suluu, i ka i fanj ne silandi, bari i buka sila." Suluu ko a ye ko: "Nte te haañi la wo la." Jata ko a ye: "Hanii, i ka i fanj ne silandi, bari i buka sila."

‘I naata wo liyo loo wuloo kunto, a foloo ye a samba. Wuloo ye a samba denkemu, denkemu fo wulu ko, a korita. Wulu ye lii batoo dii fali la, bitun fali fanaa ye a samba. ‘I taata wuloo men kono, a jamfata baake le. Faloo ye a samba, a ye a samba, a ye a samba fo a ko, a fanaa korita le. Suluu ko ì ye: "Muna, ali naa n fanaa ye a samba." ‘I ko a ye ko: "Hanii, ñ kotoo jata ko le, ñ kana ñin liyo dun i bulu, i be a min na le." A ko ì ye ko: "Nte te haañi la wo la."

Bitun ì ye liyo loo suluu koo to. A ko ì ye: "Bari hm! Kuu kiliñ be jee, n niñ konobayoo le mu. Ali be n soto la ñaato, m be funti la kenoo kono." ‘I ko a ye ko: "Yoo! Baawo a ka taa ñaato le, niñ a ye a min, m be a tara la jee le."

A taata, a ye liyo bee min, a ye bata kenseño fili sila daala, a ye i seyin sutoo la. Bitun wulu niñ fali naata, ì loota wo bata kenseño le kunto. ‘I ko: "Jee! Bari suluu ye kuu le ke jan de! Suluu ye liyo bee min. Hee! Jumaa le be haañi la ñin kumoo fo la jata ye?" Wolu fanaa niñ boroo taata suwo kono.

‘I be jee, ì be jee, jata fano naata, a loota

liibata kenseño unto. A ko: "Hee! Suluu man a jikoo baayi de! Ate le ye ñin liyo bee miñ. Ñin, moo-wo-moo man ñin liyo miñ, niñ a man ke suluu ti." Wo tumoo suluu ye i fayi wula la. Jata kumata, a ko: "N nana man n kali, liyo ye funti." Jatoo la kumañaa mu ñin ne ti. Suluu ye wo le moyi, a dewunta. Bari niñ jatoo be kumoo foloo la, a ka a fo le ko: "N nana man n kaliii..., n nana man kaliii... n nana man kaliii..., n na liii..., n na liii n na liii...", ñin ne mu jatoo kumañaa ti.

Stop

Suluu dewunta, a be a fee wuloo kono jee. A ko jata ye: "A be wulu bulu suu..., a be wulu bulu suu..., a be wulu bulu suu..."

Wulu ko a ye ko: "ña a bula fali kuñ peku..., ña a bula fali kuñ peku, peku, ña a bula fali kuñ peku." Faloo ko a ye: "Kana kaño laa nte

la, kana kaŋo laa nte la, kana kaŋo laa nte la, fo fuuruu, fo fuuruu, fo fuuuuruuuu." Fo fuuruu kotoo mu ñiŋ ti: fo nte fuuta le, fo nte fuuta le, fo nte fuuta le.

Wo le ye a tinna jatoo niŋ wuloo niŋ faloo niŋ suluwo ka kuma teŋ saayin.

Kuma labanolu: Suluwo nene manj a daajikoo faliŋ. Ate habuta le, aduŋ a teerimaalu manj ñaŋ na i jikoo laa la ate kaŋ. Fo ite nene ye i miira i fanj ye le ko ite te i daajika kuruŋo faliŋ noo la banj? Tooñaa, ntolu te n̄ fanj faliŋ noo la. Bari Alla si ntolu faliŋ noo le. Bayibuloo ko Korintiyankoolu la leetari fulanjano (5:17) kono: "Niŋ moo men be Kiristu (Eesa) kafuñooyaa kono, wo maarii keta moo kutoo le ti, kaatu tooñaa, tooñaa, kuu kotoolu tambita le, kuu kutoolu le naata."

*****

WULAKONO ÑINOO NIŋ SAATEEKONO ÑINOO

Wulakono ñinandijo be sabatirinj dinka baa le kono, men be bere baa koto. Wo dulaa to a ka a la domoroo niŋ a la musoo la domoroo maabo jee le. Katiriwaati-wo-katiriwaati a ka ñoo, maanoo aniŋ findoo kafu ñoo ma kunkoolu to.

A ye a miira ko ate la baluuñaa mulunta le ko mansakewo diño. A be kontaanirin ne, adun a la baluuñaa fanaa ye a wasa le.

Luj kilin a ye leetaroo kii a sanawukewo ye, menj mu saateekono ñinoo ti. A ye a buuñaatoo kumandi a yaa, ka naa ka a kumpabo. Saateekono ñinoo niñ wulakono ñinoo mu baadin sutuñolu le ti. Moo-wo-moo ye itolu je, ì be a lon na le, kaatu ì feñoolu la jamfoo kaañanta le.

A sanawukewo menj mu saateekono ñinoo ti, kabiriñ a futata, wulakono ñinoo be kibiri kanj, aniñ a be a la kontaanikuwolu yitandi la. A ye a dinkewolu niñ a dimmusoolu buuñaatoo yitandi, adun a naata domori bete bondi nañ a la maaboribuñjo kono. A ye ñoo, maanoo aniñ findoo bondi aniñ tiyoo fanañ. Saateekono ñinoo ye wulakono ñinoo la domoroo juubee, bari a manj a jusulaa. A ye tiyoo domandin doron ne ñimi. Bari wulakono ñinoo niñ a la dimbaayaa, ì la domoroo diyaata ì ye baake le.

Labajo la, saateekono ñinoo ko, "Ee, n sanawu, fo ite ka lafi ka domori siifaa kiliñjo doron ne domo sañ-wo-sañ?" Wulakono ñinoo la musoo kamfaatoo ko, "Ñiñ mu domori betoo le ti! Mun ne keta a la? Nte keemaa ye dookuwo le ke ken-

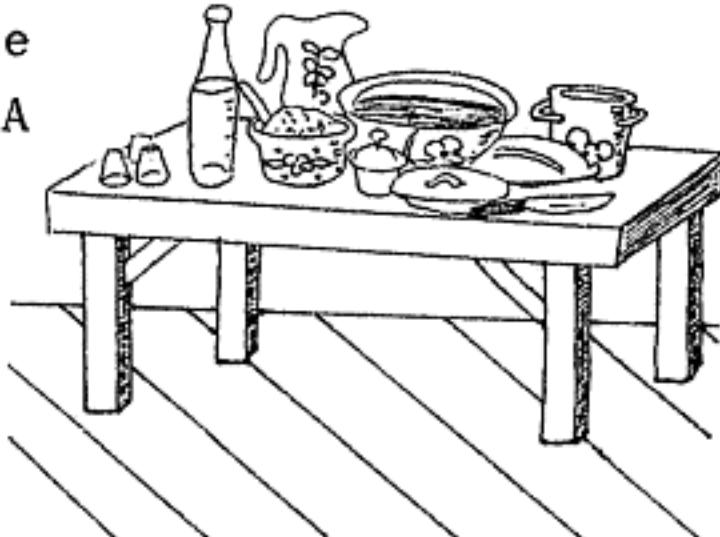
deke ka a soto. Aduñ n laata ko ñina te ñinj duniyaa kono, menj na domori maabodulaa beteyaaata ka tambi nte taa la." Saateekono ñinoo ye a jaabi ko, "Musoo, wulakono ñinoo fee ñinj beteyaata le. Bari i ye a miira, a be soonooyaa la ñaadii le, aduñ kuwolu fanaa be feeyaa la i la daañinijo be ke la ñaamen saatewo kono?"

Wulakono ñinoo la musoo ye a jaabi ko, "Hanii, m manj miirali ke a la." A ye domoritoolu bee kafu ñoo ma, a ye ì samba ka taa ì maabo fo a saamoo. Bari a keemaa ye a dati ka ñinin-kaaroo ke saatewo kono baluwo keñaa la. Aduñ labanj dulaa a sanawoo menj mu saateekono ñinoo ti, naata taa. Itolu kambenta le ko wulakono ñinoo fanañ ñanta taa la saateekono ñinoo kumpabo la le, niñ a ye a ñaa soto.

Wuraara kiliñ wulakono ñinoo ye i paree. A ye a tiyolu bee ñiiñandi kuuke, a ye a sinolu suusaa aniñ a feñoo. A naata bo a yaa ka taa saatewo to. Saateekono ñinoo naata a benduñ saatewo banta la. Jee niñ jee a naata a dandalaa ko, "I ñanta, i si i hakiloo tu baake! Fo moo kana i je." Itolu ñina fuloolu naata duñ ñoo la kuuke bunj baa kono, saateekono

ñinoo be sabatirin daamenj. A niñ a la luntañø taata siloo la, tapee fooyaarino be daamenj. Saateekono ñinoo naata huuriñø je jee, a niñ luntañø si duñ noo kuuke daamento la. Wo dinkoo kono i naata futa saali baa ma, daamenj siiranjolu be muuririnj niñ faani ñiimaalu le la. Taabuloo kañ i ye taabulu faani ñiimaa le feenee jee.

Saateekono ñinoo sawunta, a seleta taabuloo kañ, wulakono ñinoo fanaj bulata a nooma jee. Itolu ye mindañolu anij palaati daa jawu baalu je, mennu dadaata kodi foroo anij sanoo le la. Booloolu kono domori diimaa siifaa jamaalu le be jee. Benña kinoo, siisee suboo, ananaasoo anij ninsisubu jamaa^{stop}. Wulakono ñinoo jaakalitoo ye a ñaalu feetee domori betoolu kañ. A daa faata niñ daa-jiyo la, aduñ a man a loñ a be domoroo dati la daamenj. Saateekono ñinoo mbisi-kiiti ñimitoo ko a ye ko:

"Ñiñ suboo juubee! Tabirilaa ka a tabi niñ tulu jamaa le la." Wulakono ñinoo kontaanitoo borita suboo kamma. Kabirinj a pareeta ka domo-

roo dati doron, saali baa daa naata yele, adun moo jamaa naata duñ jee. Itolu kontaanirinjo be kacaa kan ne nuñ. 'I naata le, ka i la feeti domori betoolu domo, mennu be taabuloo kan.

Jee niñ jee saateekono ñinoo yeemanta ka murudinkoo kono, adun a la luntano fanan tariyataa too borita a nooma. Saateekono ñinoo dukudukuta a ye ko, "I deyi, niñ wo nte, i be a lon na le ko ntolu be jan ne, adun i te i foño la daamanto i man ntolu faa. Itolu ye banta juubee kuuke niñ huwo to la ka moolu koroosi, mennu be feñ betoolu domo kan. Bari saateekono ñinoo ko wulakono ñinoo ye ko, "Kana hawuji! 'I be too jamaa tu la ntolu ye jee le." Bari wulakono ñinoo ye a miira le nuñ ko a be beteyaa la ate fee le, niñ a be a la buñokono ka tambi jan na.

Waati jan koolaa, kabirin moolu ye i bandi domoroo la, i taata. Itolu ñina fuloolu hawujitoo funtita i la maabodulaa to, i borita taabuloo kan, i ye a kumaasi ka wo domoritoolu ñimi. Itolu kontaanirinjo ye a dati ka domoroo domo doron, daa yeleta kotenke, kewo niñ wulu fula dunta konoto i kan. Kewo sarita santo, "Ñinoolu, ñinoolu!" Bari ñinoolu borita

katabake alimooroo kooma, ì dunta ì la dinkoo kono. Hani ì mañ ì feñoolu jee noo banta. Wuloolu hawuta ì ma, fo waati jañ, adun ì ye a kata ka dinkoo wuri. Labañ dulaa ì naata ì foño. Mbindaanoolu naata feñolu sika taabuloo kan, adun ì ye ñinj wuloolu bayi banta.

Wulakono ñinoo naata saasaa, kaatu a silata le nuñ. A ko, "Ñinj wulu jawoolu taata le. Aduñ nte fanaa be taa le. Domori betoo beteyaate le, bari moo konkotoo si taa noo le, niñ ì mañ siloo dii a la ka a domo. Iña n na ñoo domo n na dulaa to daamenj, n si tanka jee, wo le fisiyata, ña siisee suboo domo ka naa bori n niyo ye. Tiloo ye diyaa, n sanawu, nte ka taa le."

Wulakono ñinoo naata ñaamenj dinkarinj baa soto, kabirinj a futata a la suwo kono. Aduñ a ye ñinj kuwolu kawandi a la musoo ye ko moo ñanta ka wasa diina ka habu. A ye a la dindinjolu karandi, ko ì ñanta kontaani la ì la sotofenolu le ye. Haboo mu kuu jawu baa le ti. Aduñ a be dendinj mantooroo le la fanaa.

Kuma labañolu: Wulakono ñinoo karanta katabake le. Ntolu te feñ fula soto noo la ñoo la, menu mañ kilinj waati kilinj kono. Lun-wo-lun

14

niidiyaa aniñ kayiroo buka taa noo ñoo la. Wo sila kilinjø la, ntolu te Alla niñ seetaanoo kontaanindi noo la waati kilinjø kono. Ite le be a juubee la i fanj ye, i lafita taa la siloo menj na. Timoti la leetari foloo (6:6) ko:
"Alla la kuuñaa niñ wasoo mu tinee baa le ti."

JATOO NIÑ ÑINOO

N taalinjø, n taalinjø! Jata wararinjø baa doo le sotota. Kabirinjø a ye siimanj diimaa soto, a siinootta a la daakaa buñ daa to. A be siiboo la nunj feñ ñiimaa bee le la, kabirinjø a ye fendiñ kalamuta, menj be a saba kanj a feñoo to. A siinoottaa ye a sinjø wulindi, a ye ñinoo muta.

Jatoo ñuurata: "Hi, hi, hi! Ite ka munj kuu siifaa le ke nte feñoo bala? Nte be ite domo la le." Ñinandinjø ko a ye ko: "Hee! Ite sembe-tiyo! Dukaaree, n niyo kanandi. Nte manj a lonj ko ite mu jatoo le ti nunj. ña a miira, nte dunta ñaama jurumoo le koto. Nte lafita nunj ñaama ñiimaa le la ka n na ñanj kutoo dadaa a la. Bari niñ ite yamfata nte ma, adunj i ye nte bulø, n taata, nte be ite joo la lunj kilinjø." Jatoo ye a dati ka jele. A jaakalita nunj ñinoo

la ñoo saboo la, wo kamma a ye a miira ko a te ñinj ñoñ daafeñ manewo domo la. Bituj a ye ñinoó buña, a taata, anij ate taata ka tentej ka siinoo kotenke.

Kabirinj fanoo keta, jatoo wulita, a ye a faj ñañaa. Wo koolaa a naata taa deemoo la wuloo kono. Bari jannij a be ke la deemalaa ti, i naata ate fajo deema. Dannoolu doolu le bota nañ mansa yaa, i be nunj jataadeemoo le la wo soomandaa. Wo ñaama dannoolu ye sinnoolu je, jatoo ye menu ke. Itolu taata a nooma, i ye a muta, anij i ye a siti niñ julu bambandiñolu la. Bituj itolu ye jatoo tu laarinj bankoo to. Itolu niñ tariyaa kandoo taata feñ kamma nañ, i si a buña noo meñ kono ka a samba mansa la naakoo kono. Jatoo ñinj be wuuri kanj nunj: "Hi, hi, hi!" A ye juloo saba, feñ manj ke. Bari wo loo niñ baroo teema, ñinan-dijo ye a tuloo ñoopotinj.

Ñinoo ko a ye ko: "A muta hani saayinj. Nte ye sila kendoo soto le ñinj juloolu la ka tambi ite la. Kana mamañ, aduñ nte be ite firinj na le." Ñinoo ye a ñindinj koyoolu

loo juloolu kanj, adun a ye a kumaasi ka i
ñimi fo jatoo firinta, janniñ dannoolu be
paree la ka muru nañ. Ñinoo kontaanitoo ko a
ye ko: "Nte ye a fo ite ye le ko nte be i joo
la le luñ kiliñ. Saayin i ye a je le, ña n na
kumoo muta le. Hani ñinandijo si jatoo maa-
koyi noo le."

Kuma labajolu: Ñinj ñinandijo feereta baake
le. Ate haañita hani ka jatoo maakoyi. Fo ite
ka i yilla moo kotenjolu la deemaaroo ma le
bañ? Ntolu tariyaata le ka n fanj lanjuuru nin
n fanjolu la lamfoo la waranj fuwaareeyaa la.
Alla la fatiyandiroo fele ntolu ye janj. A ko
Lankenemayaa kitaaboo (3:8) kono le ko:
"Nte ye ite la baaroolu lonj ne. A juubee, nte
ye bundaa yelerijo dii i la le, adunj moo-wo-
moo te a soronj noo la. Ña a lonj ne ko ite ye
sembendijo le soto, hani wo ite ye nte la ku-
moo le muta, anij ite manj balanj n too ma."

*****

SULUWO NIJ SANJO

Waati kiliñ sotota, suluwo, a niñ sanjo mu
teerimaa baa le ti. 'I naata buñ baa loo, i
be tara la daamenj. 'I tarata jee, i niñ kon-

taani baa. 'I ko: "N ñanta ninsoo sanj na le.
N si ninsimusoo ninj tuuraa sanj."

Birinj i ye i sanj, suluwo ko sanjo ye ko:
"Baawo nte le warata, wo to nte le be ninsi-
tuuraa taa la. Ite si ninsimusoo taa, kaatu
ite le dooyaata." Sanjo ko a ye ko: "Bisimi-
laayi, n sonda." Suluwo ko: "Jumaa le bi taa
kantaroo la?" Sanjo ko a ye ko: "Nte le bi taa
kantaroo la." Sanjo ka taa kantaroo la lunj-wo-
lunj.

Lunj kilinj sotota, suluwo ko, ate le bi taa
kantaroo la. Birinj a taata, birinj a bi naa kanj
i la suwo kono, sanjo la ninsoo wuluuta. Suluwo
ye sanjo kiiliyaa. A naata potoo taa, a ye a
dadaa a la ninsituuraa sunjoo to. A borita, a
ko: "N na ninsoo wuluuta." Sanjo ko a ye:
"Yoo! Ite nene ye a je le banj ninsituuraa ye
wuluu?" 'I sonkata baake. Sanjo ko a ye ko:
"Dà taa n na siiranj tiyo yaa, menj keta kerenjo
ti."

Birinj i futata kerenjo yaa, i ye a saata. Kere-
njo ko i ye ko: "Ali taa fo sooma. Bii m manj
kendeyaa." Birinj i muruta, wo soomoo i taata
kerenjo yaa kotenke. 'I ye a tara, kerenjo be
laarinj basoo kanj, A ye a fanj ke ko a be wuluwo

le la. Suluwo ko a ye ko: "N naata ñ na kunuñ kuwo le la." Kereño ko a ye ko: "M batu, m be wuluwo le la." Suluwo ko: "Yoo! I la wuliyaa! I nene ye a je le, kewo ye wuluu banj?" Kereño ko a ye ko: "Yoo! Ñinj kuwo banta le. Muñ ne ye a tinna ite ko, i la

ninsituuraa le wuluuta?"

Suluwo maluta baake. Kereño ye ninsimusoo aniñ a dijo dii saño la.

Birinj wo to saño niñ suluwo manj diyaa kotenke.

Kuma labanolu: Bayibuloo ko Kuma kotomaalu la Kitaaboo (10:9) kono le ko: "Moo tilindiñolu kiisata le aniñ ï tankata, bari moo tilimbaloolu be muta la le." Ko kereño ye suluwo la faniyaa fuuriño je ñaamenj, Alla ka faniyaa-wo-faniyaa je le, mennu ka bo nañ ntolu daalu kono.

*****

BAADUU BAALU

N taalinj, n taalinj! Luñ kilinj ne sotota, baaduu baalu taata Tunj Fara boroo la. Kabirinj ï ka taa, samaa ye a fiñ. Sanjii baa naata ke,

Hee! Hadumoo man
bete. Suluwo naata
a sinolu yele
siloolu teema. A
ko, fo a si taa
noo niŋ ñiŋ sila
fuloolu bee la. A
ye a sinolu yele,
a ye a yele fo a
muumewo naata fara
teema, a faata. Niŋ keta suluu bulu kuu baa
ti. A niŋ baalu te tumoo meŋ na, a siyo naata
ban.

Kuma labanolu: Suluwo habuta le fo a tambita
a noo la. Adun a fuurinyaata le fanaa. Lin-
jiiloo ye moo haburiŋolu dandalaa (Luka 12:20,
21 kono le) ko: "Ite toolewo! Niŋ suutoo m be
i niyo kanin na i bulu le, adun fenolu i ye
mennu maabo, i be ke la jumaa le taa ti? A be
wo le ñaama, meŋ ka naafuloo maabo a fano ye,
bari a man fanka Alla la kuwo to."

*****

aduŋ baaduu baalu maŋ dulaa soto, i si maabo daamenj. 'I naata bori, i borita fo i futata suluu koloo ma. 'I naata duŋ wo suluu koloo kono.

Kabirin i be koloo kono, koloo maarii meŋ keta kotoo suluu ti, a ye i tara jee. Kabirin a dunta, a ye baalu je. A ko i ye ko: "Jumaa le be n na bundin? Jumaa le be n na buŋ baa?" Baaduu baalu ko a ye ko: "Nte baamusu, baa-musu koyimaa le be i la bundin. Sanjii le ye m bayi Tuŋ Fara. Tuŋ Fara banku kenkolenta. Mbunka si baa suboo domo bii."

Wo kontaanoo kamma la, kotoo suluu ye i bori fo a jamfata. Kabirin a muruta naŋ, a ye a tara, baalu funtita. 'I borita, i borita fo i futata silafatoo to. Kabirin i futata silafatoo to, baa doolu taata bulubaa la, doolu taata mara la.

Suluu naata i bayindi, fo a fanaa futata silafatoo to. Bari a maŋ i tara jee. Suluu jaakalita baake, birin a futata silafatoo to. A ye hakili fula soto baalu la kuwo to. A maŋ a lon baalu taata sila jumaa le la. A ko: "Niŋ n taata mara la, na foo, niŋ n taata bulubaa la, na foo."

MUSOO MEIJ KA TU
TULUJ BAYINDOO LA

Musoo doo le niŋ a keemaa mu. Musoo too mu Mariyaama le ti. Niŋ tuluno keta daa-wo-daa, a si taa jee tulun bayindoo la. A keemaa ko a ye ko: "Mariyaama, niŋ tuluno keta daa-wo-daa, ite ka taa jee le. N duŋ, a maŋ koyi. Musoo le mu ite ti." Hani wo Mariyaama maŋ a bula. A ka taa tuluno bayindi, adun niŋ a taata, a kee le ka taa a benduŋ siloo kaŋ. A ka donkiloo le laa, a ka a fo:

"Mariyaama, bii si diyaa fo moo si a too tu,
don baara kuuyaa fo moo si a too tu."

Niŋ a kee ye wo fo siloo kaŋ, niŋ musoo ye a moyi tulun dulaa to, a fanan niŋ donki-loo si naa, a ye a fo ko:

"Muñukuu n kee be
n kili la,
muñukuu mañaka,
n kee be n kili
la."

A si futa a keemaa ma, wo si a fo a ye ko:
"Mariyaama, tulun̄ bayindoo bula. A man̄ koyi."
Yaarafan̄, suluwo be a daala, a ye a moyi, kewo
ka Mariyaama kumandi ñaamen̄.

Tulun̄ doo naata soto kotenke. Mariyaama taata
a bayindi. Suluwo taata kee saaban̄. A ye Mari-
yaama kumandi niñ donkiloo la. Kabirin̄ Mariyaa-
ma ye a moyi, a fanan̄ ye a jaabi nañ donkiloo
la. Kabirin̄ a futata, suluwo ye a domo. Wo koo-
laa kewo fanan̄ naata wuli ka Mariyaama bendun̄.
A ye donkiloo laa, bari Mariyaama man̄ a danku.
A katata ñaato domandin̄, a ye a tara suluwo ye
Mariyaama domo. A ye Mariyaama kuno je siloo
kan̄. A ko: "Mariyaama, ña a fo i ye le ko, mu-
soo buka ke ko kee." Silan̄ i dhaata le.

Kuma laban̄olu: Kewo ye a la musoo kanu baake
le. Wo le ye a tinna a ka a dandalaa waati-wo-
waati. Alimasiihu Yeesu (Eesa) ye ntolu danda-
laa le fanaa ka ñ na sila kurun̄olu bula anin̄
ñà tuubiseyi. Yeesu ye hani ntolu la junuboo
tooroo taa ntolu ye le. Saayin̄ ñ si yamfoo
soto noo le anin̄ ñ si baluu fo abadaa. Kewo man̄
faa Mariyaama noo to. Bari Maarii Yeesu ye
ntolu kanu baake le, fo a faata ntolu ye. Ali
ñà ñ jikoo laa Yeesu kan̄.

*****

fanaa ye a ke a bala.

Silan kabirin taawaatoo siita ka taa santo, a ye kunoolu bee bendi. A ko ì ye ko: "Ntolu bee ñanta too soto la le. Niñ wo nte, m be taa la daamen, wolu te ntolu toolu kili noo la." Bitun kunoolu bee ye too taa. Kutoo fanan ye too taa. A ko, ate too mu 'Ali bee' le ti. Kabirin wo bee banta, kunoolu bee tiita ka taa ì la bendulaa to, ì niñ kutoo. Kabirin ì futata, ì ye ì samba buño kono. 'I ye jiyo dii ì bee la, ì ye ì miñ. 'I ye ì buuñaa ninsi baa luulu le la aniñ baalu. Birin kontonjo banta, mansa la moolu ye kontonjo samba ì ye. 'I ko: "'Ali'la kontonjo fele." Pirikit, kutoo wulita, a ko: "Moo bee ye a moyi le, men fota. 'I ko, 'Ali' la kontonjo, adun nte le too mu 'Ali' ti jan." A ko ì ye ko: "Jankoolu ka buuñaaroo ke ten ne."

Bitun a ye kontonjo katandi, a kilin ye a domo. A ye suboo bee domo a kan aniñ kuloolu bee. Mansa niñ a la moolu jaakalita. Bari itolu ye a miira le ko kutoo mu ñin kunoolu la mansa-kewo le ti. Wo le ye a tinna a foloo ka domoroo ke. Kutoo ye kinoo domo fo a konoo faata

MEJ YE A TINNA, KUTOO YE
KOO FANTAJ-FANTAO SOTO

N taalin, n taalin! Sanji kiliñ ne sotota, wo sañō kono konkoo boyita baake le. Domoroo mañ soto, aduñ dulaalu bee be jaariñ.

Kuta doo le sotota, ate mañ dookuwo ke, aduñ a mañ soñ na moolu fanaa maakoyi la ï la kun-koolu to dookuwo la. Silañ kabirin konkoo boyita, kutoo mañ hani feñ soto, a be men domo la. Konkoo ye a muta, konkoo ye a muta fo a labarata. I buka feñ je a bala fo kulu kolon keseno.

Luñ kiliñ ne sotota, ï ko, mansa le ye duni-yaña daafeñolu bee buuñaa beñø to sañō santo. 'I ko, moo-wo-moo si tii noo fo ï ye futa jee, wo maarii si taa. Silañ kabirin kunoolu benta, ï ko ñoo ye ko: "Bari ntolu ñanta kuntiyo ñiniñ na le, meñ si ke ntolu fanañ ñ na mansa ti." Wo to le kutoo ko ï ye ko: "Hm! Nte be mansayaa noo la le. Bari fo niñ ali bee ye n fuu ali dampañ kiliñ na, fo n fanaa si tii ka taa noo santo." Kunoolu sonta, kaatu ï ye a loñ ne ko kutoo mu moo feererin baa le ti, aduñ a ye diyaamoo noo fanaa. Kunoolu bee ye ï dampañolu wutu, ï ye a dii kutoo la. Bituñ a

tepu. A ye kini toorin ne tu jee, anin kuloo-lu. Niŋ kuwo ye kunoolu bee kamfaa baake le. 'I bee ye i dampajolu buusi a la. 'I seyita naŋ suwo kono. Kutoo man a lon, a be seyi la naŋ ñaamen. Niŋ a ko, a be kunu-wo-kunu sambalaalaa la a la musoo kaŋ, wo ka i ban ne. Kunu kilin doron ne naata wakiili ka a la sambalaaroo futandi a la musoo ma. Niŋ kunoo le mu jooboo ti. Kutoo ko a ye ko: "Niŋ i taata, i si a fon na musoo ye ko, a ye n na feŋ fooyaarinjolu bee funtindi banta, fo niŋ na n jolon, n kana barama. Bari kabirin jooboo futata, wo ko, a la musoo si feŋ jaaroolu bee funtindi. Bituŋ wo fanan ye wo ke. Kabirin wo banta, bituŋ kutoo ye i jolon naŋ santo. A jolonta, a jolonta, fo a ñinata ko a ka jolon ne. A busata wo feŋ jaaroolu kaŋ, fo a koo bee faraŋ-faraŋ-ta. Wo le ye a tinna kutoo koo be teŋ hani bii.

Kuma labajolu: Fo ite ka munta le ko ñiŋ kutoo ban? Fo i ye a miira le fanaa ko ite si naafa, adun i si feŋolu bee soto noo ka bo nin i la woloyaa feeroolu la ban? Kuma kotomaalu la Kitaaboo (21:25) ye Alla la dandalaaroo dii

ntolu la ko: "Kee naafariŋo meŋ balanta
dookuwo ke la, be a fano doron ne faa kanj."

*****

TOTOO NIŋ ÑANKONKOJO
LA ÑOO DAJ BOROO

Ñankonkojo niŋ totoo be ñoo saba boroo le la,
aduŋ itolu balanta ñoo ma wo kuwo la le.

Bitun i ko ñoo ye ko, "Saayin ntolu bee ñanta
taa la saŋo le yaa, a ye kiitiyo teyi ntolu
teema." Totoo niŋ ñankonkojo taata saŋo yaa,
i ye kuwo bee fo a ye. Saŋo ko i ye ko,
"Wo manj ke kasi ti."

Bitun saŋo ye i samba kene baa to, a ye
nuunewo dadaa. A ye totoo niŋ ñankonkojo
londi nuunewo kanj. A ko i ye ko, "M be a fo
la: kilin, niŋ a meeta domandin, naa a fo:
fula. Bari niŋ n ko: saba, ali si bori. Ali
pareeta le banj?" Bitun i bee ko, "Haa, m pa-
reeta le."

Saŋo sabata i la, a loota i jenjeŋo la. Bitun
a ye a bulu kilinjo ke a tewo to, a ko:
"Kilin, fula, saba!" Totoo podita, a ye ñan-
konkojo fili kooma. Bitun ñankonkojo ko a ye
ko: "Ite ka podi ñaadii le? Ite ka sawuŋ kenoo

BAMBOO NIÑ DINDIÑO

Bamba jawu kilin ne sotota nuñ men na bolongo tarata saatewo le daala. Niñ bamboo jawuyaata baake, kaatu ate ka i daañini moolu niñ bee-yanolu le la. Niñ moolu naata kuwo la bolongo to, a ka ï muta le, adun niñ beeyanolu fanaa naata minjo la jee, a ka ï muta le.

Hee! Moo bee le silata saayin. Moo-wo-moo buka taa bolongo to. Wo kamma la bamboo buka domoroo soto.

Luñ kilin a funtita bolon feñoo to ka i jaa tiloo la, aniñ ka daafenolu batu, bari wo luño la, daafen-wo-daafen man naa. Bamboo tarata baturoo la jee fo siinoo ye a taa. Bitun kabirin a wulita siinoo la,

a ye a tara baa jaata a koto, jiyo bee muruta diinono kono. Aduñ diinono niñ tintoo jam-fata ñoo la baake le. Ntolu bee ye a lon ne ko sinolu be bamboo la le, bari a ye feere

men na, jumaa le be wo
bori la ite ye? Muru naŋ,
i ye a dati kuuke, kaatu
ntolu ye ñoo saba boroo
le la, bari m̄ maŋ ñoo
saba podoo la!" Sanjo

jeleta fo a ka yooloo jii. Totoo muruta naŋ,
bari a maŋ kenoo bori noo, a sawunta men na.
Bituŋ itolu bee naata a muta ko totoo le ye
ñankonkoŋo noo podoo la, bari ñankonkoŋo le
ye totoo daŋ boroo la. Boroo niŋ podoo maŋ
kiliŋ.

Kuma labaŋolu: Totoo le ye ñankonkoŋo daŋ
podoo la, bari ñankonkoŋo le fanaa ye a daŋ
boroo la. Hadamadiŋolu fanaa ye ñoo daŋ wo le
ñaama. Moolu ye doŋo noo ñoo ti le, doolu
kaŋo diyaata doolu ti denkiloo la, aduŋ doolu
barakata dookuwo la doolu ti le ko doolu fanaa
ye i mooñoolu noo safeeroo la ñaamen. Alla le
ye ntolu bee dadaa wo ñaama. Wo to ntolu maŋ
ñaŋ na ñoo hasidiyaa la kuwolu la ntolu maŋ
mennu soto, bari m̄ mooñoolu ye a soto, waraŋ
m̄ maŋ men noo, bari m̄ mooñoolu ye a noo. Alla
le ye ntolu bee dadaa, aduŋ a ye moo bee kanu
le. Moo maŋ tambi moo la. A ye n̄ na hamekuwolu
bee dii n̄ na le fo n̄ na baluwo si kummaayaa a
fee.

*****

jawu baa le dadaa, fo a si konton betoo soto wo luŋo la.

Kabirin a be laarin potoo kaŋ, a ye ñewolu hayinan, i be tunen na diinoŋo kono. Wo to le a ko ñee baa kiliŋ ye ko: "Dukaree, n doo ñee baa, baa le jaata nte koto jan, aduŋ nte maŋ taa noo diinoŋo kono. Naa, i ye m maakoyi." Ñewo ko a ye ko: "Kotoo bamba, nte ye ite la kurunyaa loŋ ne. Ite le ka nte diŋolu bee domo ñiŋ bolongo kono. Ite lafita le ka nte fanaa domo, niŋ nte katata ite la ka i maakoyi." Ñee baa tunenta, a ye jiyo puusa, a taata a la siloo la, a ye bamboo fili jee.

Bamboo ko a fan ye ko: "Yoo, yaarafan! Ñewolu ye nte koŋ ne. Yaarafan! Nte maŋ beteyaa. Bari moolu maŋ nte la jawuyaa loŋ, kaatu nte buka moo jamaa soto, m be meŋ domo la."

Kabirin a be wo fo kaŋ, dindiŋo naata finti a kaŋ. A ko dindiŋo ye ko: "N doo, heeyi! Naa naŋ, i ye naa m maakoyi jan. Jiyo le jaata nte koto jan, aduŋ m maŋ a loŋ, m be jii la dii-noŋo kono ŋaameŋ." Dindiŋo ko a ye ko: "Hanii! Niŋ nte ye ite maakoyi, ite be n domo la le."

Bamboo ye a loŋ ko niŋ ñiŋ dindiŋo kanata a ma, a te feŋ soto la wo luŋo la. Bitun a ye

dindingo maaneenee, fo dindingo sonta. Saayin kabirin ï futata jiyo ma, bamboo ñapita dindingo kan, a ko, a be a domo la. Wo ko a ye ko: "Hanii, ite te nte domo noo la, kaatu nte beteyaata ite fee baake le. Kana wo ke! Wo mu kuu jawu baa le ti." Bamboo kaakaata, a ko dindingo ye ko: "Fo ite manj nte la jawuyaa lonj banj? Muñ ne ye a tinna ite katata nte la, baawo konkoo le be nte la. Niñ ite kanata nte ma, nte te doo kotenj soto la." Dindingo ko a ye ko: "Tooñaa, nte ye ite la jawuyaa lonj ne. Bari kabirin ña ite je bataa kono, anij kabi-riñ ite ye nte daani, nte ye balafaa soto ite ye le. Wo le ye a tinna nte ye i maakoyi. Bari hani bii, ntolu si daafeñ saba ñininkaa, ntolu be mennu foloo je la. Bari niñ hani kilinj ko, ite ñanta nte domo la le, wo to ite si nte domo. Bari niñ hani kilinj ko, ite manj ñanj na nte domo la, wo to ite si nte bula, ña taa m baa ninj m faa yaa. Kaatu itolu be tara la nte ñiniñ kan ne saayinj."

Bamboo be laarinj, a kuño be banta, a baloo muumewo be jiyo kono. Dindingo be siirinj potoo kan, a buloo be bamboo daa kono. Bamboo be i miira kan, ñinj dindingo suboo be diyaa la ñaa-menj. Dindingo be i miira kan ko ate niñ a

hakiloo man̄ diyaa baake. Taa, i ye i laa jee ban̄, bitun̄ dindin̄o ye loo, a be loorin̄ nun̄ daamen̄. Nte lafita wolu teemoole suman̄ na, kaatu nte hakiloo man̄ diyaa kiitiikuntoo la."

Bamboo taata i laa a noo to, bitun̄ dindin̄o taata loo a loodulaa to. Bamboo ko sajo ye ko: "A fo dindin̄o ye, muru nan̄ saayin̄, baawo ite ye ntolu teemoo suman̄ ne saayin̄, bitun̄ ite si naa kiitiyo kuntu." Sajo ko a ye ko: "Hanii, m̄ be kiitiyo kuntu la le foloo, bitun̄ dindin̄o si naa muru nan̄, niñ a lafita." Hee! Niñ kuma labaño ye bamboo sunu baake. 'Niñ a lafita', kiitiyo tiñaata bamboo bulu. Bari sajo man̄ kiitiyo kuntu foloo. Wo to le sajo siita, a ye a sin̄olu laa ñoo kañ ko seefoo men̄ be kiitiibun̄o kono, a ye a bulu kilin̄o ke a tewo to, a ko dindin̄o ye ko: "N dookee, fo ite la saateemoolu buka bambasuboo domo ban̄? Taa i ye ì kumandi nan̄. A fo ì ye ko, wo bamba jawoo lupata potoo kono le, bitun̄ itolu si naa a kamma."

Jannin̄ jiyo ka futa bamboo ma kotenke, saateemoolu ye a muru, doolu niñ kidoolu, doolu niñ tamboolu, aniñ jooran̄ jamaa. Bamboo man̄ kandulaa soto. Aduñ wo luñ saatewo kono diyaata

le ñanta kiitiyo kumfaa la. Niñ ñinj daafeno ko, 'Haa!', wo to bamboo be dindingo domo la le. Bari niñ a ko, 'Hanii!', dindingo be kana la le.

Saño futata bolongo to. Bamboo be a kumandi kanj, bari a ye a fanj ke ko a manj moyi. Saño ye i miñ fo a ñeedita, bitunj a siita tintoo la ka bamboo lamoyi. Kabirinj bamboo ye a la kumoo bee fo, saño ko a ye ko: "Niñ i ye a je, nte manj ite danku foloo-foloo, nte hakiloo le manj diyaa, aduñ ite ye mennu bee fo, nte manj feñ kalamuta wolu kono."

Bamboo ye dindingo muta, a niñ a taata fo tintoo la, saño be siiriñ daamenj. Bitunj a ye a la kumoo dati saño ye kotenke. Kabirinj bamboo pareeta diyaamoo la, saño ko a ye ko: "Hani saayin, nte ye menj fo nuñ wo le mu: 'Nte hakiloo manj diyaa.' Aduñ janniñ m be kiitiyo kuntu la, nte ñanta kuwolu bee lonj na le foloo kabirinj i dati dulaa."

Bamboo ko a ye ko: "I bambanj! Ite lafita munj ne lonj na?" Saño ko a ye ko: "Kabirinj ite be dindingo daani kanj maakoyiroo la, wo tumoo ite be minto le, anij dindingo be minto le?"

Bamboo ko a ye ko: "A be loorinj munj jana le, nte be laarinj janj!" Saño ko a ye ko: "Nte

kontoŋo ti foloo, kaatu daafeŋ fula koten ne
ñanta kiitiyo kuntu la nte niŋ ite teema."

Kabiriŋ dindinjo be wo fo kaŋ doron, faloo
naata miŋo la bolongo to. Kabiriŋ dindinjo ye
faloo je, a jikita ko faloo be a maakoyi la
le, kaatu faloo mu suukono daafeŋo le ti.
Bitunj dindinjo ko a ye ko: "Nte ye ñinj bamboo
tara bolonj daala, jiyo jaata a koto daamenj.
A ye n laahidi ko a te n domo la niŋ na a
samba diinono kono. Saayin birinj na a samba
naŋ janj, a ko, a be nte domo la le. Ite ye
muŋ ne fo wo to?"

Faloo ye i fitifiti, a ye a tulufitoo londi.
A ko dindinjo ye ko: "Kabiriŋ nte be bambandin
waatoo men na, mmaarii ka domoroo niŋ jiyo
dii nte la le. Bari saayin kabiriŋ nte kee-
baayaata, a ka n lipa, a ko, nte naafata le.
A buka soŋ na domoroo dii la nte la aniŋ jiyo.
Wo le ye a tinna nte ka naa miŋo la janj. Moo-
lu mu fisiriwalloo le ti. Bamboo bula, a ye
ite domo." Hee, kuwolu duuta! Dindinjo ye a
dati ka jarajara. Bamboo be jele la doron, fo
yooloo ka jii a daa kono.

Wo loo niŋ baroo teema daafeŋ labango fintita
naŋ, itolu ñanta men ñininkaa la. Ñinj daafeŋo

teeroolu te feeyaa ke la kotenke, kaatu bamboo
be a domo la le.

Wo loo niŋ baroo teema kunoo yaayoota i kunto.
Bituŋ bamboo ko a ye ko: "Kunoo, heeyi! Naa, i
ye kiitiyo teyi nte niŋ ñiŋ dindinjo teema. A
ye n tara laarinj bolonj dandajo la, konkoo be
nte la baake. Saayinj nte ye a lonj ne ko niŋ nte
ko a ye : Naa, ḷa i domo, ate te soŋ na. Wo le
ye a tinna ḷa feeroo siti a kamma, adunj n na
feeroo ye a muta le. Saayinj nte ñanta a domo
la le banj, fo nte maŋ ñaŋ na a domo la?" Kunoo
ye a dampanjolu kosi ñoo la, a loota manki
buloo kaŋ, a ye bamboo niŋ dindinjo juubee
duuma, a ko i ye ko: "Niŋ nte ye kiloo laa n
na ñaŋo kono, daafeŋ na kuwo buka n sila fo
dindinjolu, kaatu itolu ka nte la kiloo bee
suuñaa le. Adunj niŋ i ye n dinjolu tara n na
ñaŋo kono, i ka i suuñaa le. Dindinjolu mu suno-
lu le ti. Wo kamma la, bamboo ñanta dindinjo
domo la le. Nte ye kiitiyo kuntu wo le to. M
bi taa." Kunoo tiita fir. A ye dindinjo niŋ
bamboo tu jee, a taata.

Bamboo ye a ñinjolu busa ñoo la ka i juubee fo
i be bambandinj ne hani saayinj. A ko dindinjo ye
ko: "Ite be ke la kontonj bete le ti nte ye bii."
Dindinjo ko a ye ko: "Hanii! Nte maŋ ke ite la

baake. Niŋ i dunta koridaa-wo-koridaa kono, itolu si i buuñaa bambasubu duurajo la.

Kuma labaŋolu: Bamboo ye nte hakiloo bulandi Seetaanoo le la. A ka neeneeroo aniŋ faniyaa doron ne fo. Ko menj ñiŋ dindinjo sonta bamboo ma ñaamenj moo jamaa ka Seetaanoo bula le ka itolu neenee. Bayibuloo ye munj ne fo ntolu ye Seetaanoo la kuwo to? Pita la leetari foloo (5:8) ko: "Ali ali faŋ mara, aniŋ ali ye koroosiroo ke. Alitolu jawoo menj mu Ibiliisa ti, a ka muruŋ-muruŋ ne ko jatoo, menj be buŋ-buŋ kaŋ, ka moo ñiniŋ, a be menj kunuŋ na." Yeesu doron ne si i tankandi noo Seetaanoo ma. Bori ate kaŋ!

*****

*****

*****

****

***

*